

Ако би требало да одредимо константе песничког света који долази до речи у књизи Ненада Трајковића *Ветар са језика*, онда би то највероватније било, са једне стране, настојање да се језички изрази сложен и вишеслојан доживљај стварности, и са друге, свест о стварности песме као засебног слоја. Код Трајковића песма мора да обухвати најмање два вида стварног: онај који припада „спољашњем“ и онај који припада „унутрашњем“. Уобичајена лирска ситуација, помислио би неко верујући да се „унутрашње“ односи на психички домен субјективности, традиционалну, овешталу *душу*. У ствари, место душе у овој књизи припада самој *песми*. Песма укључује и сагледава себе саму. Трајковић је рефлексивни песник, а његова поезија портретише себе саму.

Из поговора Саша Радојчић

едиција исток
књажевац

година 2015
прво издање

ветар са језика | ненад трајковић

ВЕТАР СА ЈЕЗИКА

ненад трајковић

НАГРАДА
раде томић
2015

ВЕТАР СА ЈЕЗИКА

ненад трајковић

ИСТОК

Едиција

ИСТОК

Библиотека

ПОЕЗИЈА

Књига трећа

Уредници

Срба Игњатовић

Обрен Ристић

уметничка академија

ИСТОК

књажевац

НЕНАД ТРАЈКОВИЋ
ВЕТАР СА ЈЕЗИКА

ТАЧКЕ ОСМЕХА

ШЕТЊА ГРАДОМ

тек сада у 3 и 30 када нема никог
видим те неодмакнуте фасаде варошице
требало би рећи да ме подсећају
на описе Јурија Томина
у роману Чаробњак иде градом
иако не знам зашто
требало би рећи и да ме сви они велики
утихнули фабрички димњаци
подсећају на Јурија и његовог Чаробњака
то свакако има везе са ишчезавањем
ноћас када киша пробада уличне светиљке
које ионако не светле више јако
јер смо постали штедљиви
моје усне се повлаче у шупљине векова
тамо су наши отпали гласови
тамо је мрак кога се не треба прибојавати
на његовој страни окренутој сунцу
су ситни отпаци истине
ту где пролазим наши мириси
описују наша постојања
и колико далеко одлазимо на наша ходочашћа
толико се другчији враћамо
тако када је локални песник прошао поред
и сагнуо поглед тражећи пут
учинило ми се да се сви враћамо вери
пре или касније
и то је изгледало сасвим у реду
као што је у реду и то
што нам асфалти тону у земљу
и све више окер фасада
и фабричких димњака у печеној цигли
који се не диме
ноћас у 3 и 30 док ходам градом
у тишини гађају ме питања пролазника
ја знам ничег новог нема за њихово место

пребогато уранијумом
ваља је неком морао бити јасан
тај карантин око нас
ваља нас није требало разрешити
добрих књига и лепе уметности
ко је заборавио да човек на овом свету
треба да живи и одлази са стилем
а ко је заборавио да увек треба кренути даље
ноћас у 3 и 30 ходам пустим градом
и све више околне фасаде личе ми на описе
из романа руских писаца 60-тих година
можда су Просвета ДОБ Нолит...
можда су бирали погрешне књиге
само зашто и другима не изгледа тако
ноћас у 3 и 30 док ходам градом
знам да се никад не газимо
зато ме не воли градска већница за културу
у овом граду ми смо оно
што је Алберто Моравија давно открио
и бацио на нас његова мрачна путовања
зато уметници овде не причају
тај боси презир из командне зграде
забада им пирсинг на језику
ноћас у 3 и 30 док ходам градом
поред је девојка коју волим
немогуће је објаснити јој да су сви отишли
а ми остали овде

ХАОС У НАСТАЈАЊУ

ту сам у далеком погледу
где спајају се наше наде
и све нагомилане патње
наших промашених додира
морале су ојачати
нема лепих ствари које би нам рекле
сада смо спокојни до краја
зато што у нама све кружи
и све нас враћа почетку
као да тај поновни покрет
треба да покаже све грешке наших корака
ти и ја знамо
онај први је најважнији
и отресена прашина са ципеле
нема превеликог значаја
јер прах који пада са неба
увек је упорнији од свих нас

могао сам ти поклонити све песме
али почињем да разумем
поезијом песници прихватају
неразумевање најближих
и падају усамљени
као она комета
што засија од коначне блискости са нечим –
отужно и разумљиво

у времену док сам писао
слушао сам друге како њихова реч продире
попут крика гаврана који је потамнео ноћ
осећајући сву хладноћу свога перја
пренету на не заспалог човека
и та језа морала је бити другачија
од твојих скрајнутих погледа
а њихов папир није био ништа тамнији

од твог пудера
нити различитији
да се не би увидели сви прикривени црви
који као ужасан хумор стоје на здравом ткиву
и умиру гладни у морбидном несташлуку

ту сам и то не можемо изменити
први сусрет је тај
који дарује трауматска осећања
љубав није дефинисана ни приближно
а склоност човека да све улепша
довела нас је до тога
да зрелост није више одлика одраслих
у овом свету шарених маски
пигмент ока по боји говора мутира
и када бих било шта рекао
то би био исцрпан текст самообмањивања
за нас који се огледамо у огледалу
сопственог одблеска
шта видети онда
до кап која се слива са окропљеног стакла
и нестаје у трагу мрља и хаоса
сложене путање кретања
али ти тренуци клизања
по глаткој површини илузије
имали су добре дане прича
и разумљивих говора
као оно мало сунца што је у бунару пало
тек толико да се вода зацакли
и дарује сразмерну свежину свету
у ове луде године
да то буде оно
што пуни албуме благим фотографијама
за мирне и немоћне сате листања

ту сам и то сазнање је отежавајућа околност
у поразним минутима не постоји самосвест

о отрежњењу
твој лик мора бити увек на светлијој страни
ма колико ноћ дуго трајала
ма колико била дужа од века
и то је оно најобесхрабрујуће
што води ка удаљености
како бих у моментима самоће спознао
сва погрешна скретања
а то не мења суштину безбојних лажи
све осмехе које смо прихватили у нашим очима
нисмо подједнако разумели
и оне неутемељене наде
са којима се наш унтрашњи глас поиграо
стварале би руине
а тебе ипак не бих могао да назовем
ни осмехом ни варком
ти си оно
што мој отац у часовима катихизма
назива искушењем
баш онолико на које умем често да паднем
неразуман самом себи
понекад та блискост
слична је Достојевским јунацима
 бунило
 страх
 потрага до самоотрежњења
не даје увек оно чему смо се надали
али ако је судећи по томе да Бог постоји у мени
онда сви моменти сакривених чежњи и надања
нису изгубљени
има ту већег значаја за обичне пролазнике
који немају своја откровења
већ као и Свето писмо
тако и наши новозаветни животи
отварају се онолико колико можемо да разумемо
и колико прихватамо своју патњу
толико постајемо блискији себи

ту сам и престајем да мислим о теби
као о нечему непоновљивом
тако те једино могу спасити гордости
у часу нестајања
иако свака епитимија иде мени на душу
као нешто што никада нисам бирао
и нешто што ми се стално враћало
да ми покаже где одлази доследност
а где емоције
разумем да резигнираност је реч
као и свака друга
и стога има своје значење и своје постојање
иако то лицемерно дружење
у часу распале интима
када све изгледа савршено и усклађено
показује ко одмара
а ко се замара попут јата птица на небу
док траже свој нови дом
и ја у свом том напору нисам нашао ништа
сем несхватљивих повратака безименом хаосу
 несебичног давања
 пуштања
 и лажног разумевања
због неке речи која још увек није саму себе објаснила

КУЛТУРНИ КАЗАМАТ

у Даничићевој улици у Крагујевцу
стајали су многи глумци
личио је на Шерлока Холмса
само уместо панталона
носио је тренерку
и није имао ни лулу ни качкет
а ипак био је песнички геније
због љупке једноставности исказа
и суштинског схватања Албера Камија
јер ипак може се далеко
сасвим до бесконачности
и преко ње вртети иста тема
а опет бити свој сасвим свој

брзим кораком одвео ме до неког локала
у ком се димило безброј цигарета
лоша вентилација
ужасан хумор разбацаног ентеријера...
говорио је у нескладу слика
из којих не потичу обичности
мој телефон је сметао...
асиметрични трзаји...
константна звоњава...
показивао је
и бљутавим укусом чаја
уместо алкохола
гутао је моје песме
које су изгледале сасвим трећеразредно
метафоре су ми биле поцепане
и антологијски ме избрисао
са мапе данашњих песника
питао ме доста питао ме свашта
признајем већином нисам знао
шта ме је питао
на растанку видео сам безброј креда по поду
тако да је под постао део зида
кречен до бесвести

у том локалу убијени су многи песници
сасвим сами отуђени попут слонова
због очију гладних
незаситних хранитеља тугом
ти тако знаш твоја смрт није могла бити сама

нешто пре Даничићеве
Пионирска 1 у Врању деловала је слично
не по архитектури
већ сасвим угушеној култури
Галерија Народног музеја
ја трећеразредни песник и дечак песнички геније
признао ми јавно пред пуним аудиторијумом
писање није таленат већ мукотрпан рад и само рад
некада давно познавао сам једног песника у Босни
ношен истом мишљу
писао је књигу песама само 18 година
одувек сам мислио да има талента
за дуг и исцрпан рад
заправо таленат је бити ту у Пионирској
пред полупразним аудиторијумом
јер се само понекад чини да је био пун
на крају вечери младом генију
дао сам своју књигу у знак наклона
примио је нежно и оплео је са својих десет костију
изгледало је необично лепо
скелет уз скелет сјајно је стајао

сутрадан... Партизанска 12...
Гимназија Бора Станковић...
псовке... сјајан говор генија...
Водим те у музеј...
поцепани листови наизглед књиге...
дивна млада девојка
у знак сажаљења носи остатке скелета
својој кући
на вечни починак...

коначно могу да не пишем

ДАН И НОЋ

тај човек који је са посебном пажњом
палио своју цигарету нигде не журећи
док су га други нашироко заобилазили
стајао је одмах поред мене
рекавши ми

сви умиремо свакодневно

нема ту превелике мудрости
помислио сам

онда је исто тако лагано

испуштајући колутове дима причао

како је баш данас случајном непажњом

пао са седмог спрата зграде

са места на које су радници заборавили

да ставе сигурносну ограду

и умро истог часа када је осетио

да се асфалт отворио сам од себе

као и у ранијим смртима

и ова му је тешко пала

због његових остарелих родитеља

али у овом новом и другом животу

њихова ће лица бити озарена

када им касније оде у посету

нисам му ништа рекао више од онога

да ми је жао његових родитеља

а он је ритуално вадио старински сат

и бацао поглед на њега

и са пажњом га враћао у мали џепић од сакоа

након неког времена подигавши са пода

лепу кожну ташну

климнувши ми ставио је до знања

да је време да га ожале прошло

и само је кренуо

онда су сви они који су га обилазили

деловали чудније од њега самог

тај страх који се ширио атмосфером
од додира са њим
носио је магијску поруку
да цивилизација може далеко одмаћи
а човек још увек не познаје себе

једном сам ову причу испричао
свом пријатељу доктору
и питао га због чега тај човек живи у илузији
пријатељ је само одмахнуо руком и прошаптао
а ко може доказати да није испричао истину

КУЋА У СЛУ

имао сам један сан који ми се често
враћао ноћу у тмини моје собе
водио би ме по мраку сличном оном
у ком сам хибернисан размишљао
о неодласку

ни човека ни животиње нигде није било
само пут надасве мистичан
на крају тог пута стајали су храстови
или борови (никада нисам био сигуран)
а у средини између тих језивих дрвета
висока кућа налик вили која ме је посматрала
и неумољиво убрзавала моје дисање

та кућа није она у којој живиш
у којој ико живи
та кућа није као код Дејана Алексића
са сунцем пред којом мачка жмирка
та кућа има мрака око себе довољно
да од таме заспиш изнова и два пута се пробудиш
та кућа је прелазак преко граница
које неминовно враћају искону
да све што ум доживи као туђе
пушта сметове нелагодности у нашем телу
и очајно тражи коренове да се веже изнова

али та кућа коју никада нисам видео пре
и која ме је често позивала на сусрет ћутње
изнад чијег крова је само вирио месец
једва пробијајући се кроз оно безимено дрвеће
дајући ми зрака да не изгубим сву течност у себи
морала је имати разлоге свог постојања

након неколико година и преласка
са средњошколске литературе на правне

на законе и обичаје на правду и правичност
(синтагма која вечито тежи уједињењу
и вечито остаје супротстављена себи)
на норму и реч (она што беше некада завет
јачи од свих норми овога света)
једног дана случајно сам се нашао
у једном месту
испред куће из мог сна
сећам се само да нисам могао да се померим
и ничег другог се не сећам
не сећам се ни места где је кућа била
не сећам се ни пута којим сам дошао до ње
не сећам се ни да ли су били храстови
или борови
знам само да је била толико стварна
да ми никада више није дошла у сан
иако та путовања ноћу
никада нисам истински разумео

ДА СЕ ЗНА

седео сам под шпалиром винове лозе
у столици твоје баке
ти си се држала за гвоздену шипку
и нежно из ње ослобађала музику
довољно да касније заволим
све жичане инструменте
било је сунца
и његових зрака у твојим очима
ја сам се стидео твоје баке
и прозора твоје куће
иако то нико није могао да види
иза високих зидова и дрвене порте
могао се чути топот коња и звецкање прапораца
онда је твоја бака зауставила спољашни свет
наговестила да жели да каже нешто важно
са пажњом сам чуо само прву реч – *род...*
и онда даље ништа нисам чуо
сем ружног режања помахниталих коња
и тешког дисања асфалта
и звука брзопадајућег сунца
и тај пад
који је твоје очи обојио у потпуно црне
брзо сам устао
неспретно се поздравио
и наопачке ходао до куће
знам да смо били јако млади
и да и даље не знам шта је истина у том дану
оно што знам
и што би можда требало и ти да знаш
дуго након тога нисам причао са Богом
док воља Његова није изнова победила

ТОЛИКО МИ БРИНЕМО О ПРИЈАТЕЉИМА

немам ти шта рећи о пријатељству
ни како долази ни како одлази
али сам сасвим случајно
корачајући учмалом библиотеком у Врању
наишао на књигу Ћеа Богзе
и исто тако случајно
иако случајности не постоје
отворио књигу са песмом о пријатељству
немам ти ни након тога много рећи
сем да је он био у праву

била је још једна занимљива песма за нас
о земљи наших дедова
наших очева
и нашег рођења

хтео сам је узети за тебе
али картон књиге
годинама је стајао празан

ДЕО СПОЗНАЈЕ

нико од нас није планирао
своју будућност
да не би увредио Бога
онај који је видео сутрашњи дан
претходно је дуго спавао

негде сам на пола да разумем
оно што се догађа
то заседање ума пред капијом
значајно је за мој осмех

све знане особе које су отишле
и пробиле капију
однеле су део мене
никада нисам знао да ли да молим
за њихов
или
сопствени
повратак

треба разумети
да и у најуређенијем друштву
људски ум није одмакао
са свог почетка

оног часа
када си се свађао са Богом
био си љут на себе
и недовољно искрен
да то признаш

НЕГДЕ... ИЗМЕЂУ '39. И '45.

ако живиш живот ван зидина
и оштрих жица можеш остарити –
говорила је мати
она је следећег дана постала слободна
многи су јој завидели...
многи су били љути на њу
након пар дана нова мати се није појавила
зато су сви мислили о њеним речима
почели су чувати своју драгу
довољно дубоку у мислима
други су куповали њиве
отварали берберске радње
сањали о аутомобилу
или како се ништа није променило
у њиховом крају
већина је ипак само дуго дуго шетала
без жеље да стану
без циља
ка том бесконачном пространству

РАЗМИШЉАЊА У ПАУЗАМА

када сам први пут читао Енеса Халиловића
није било потребе разумети песму Збир
значајније је било разумети њега
та општа знања о свим зидовима света
нису могла спутати моја психолошка умећа
да Енес тих дана није знао начинити корак
иако су други говорили како мирно спава
из непролазног мита о уљуљканости
не знајући да тај одмор није добар знак

када сам се опет вратио тим зидовима
нисам знао како да одглумим сигурност
и тако упаковану пошаљем је њему
то надметање духа у изгубљеној трци
не може заменити плавог дечака на капији
са каменом у руци
мада та дистанца није ни важна
колико је заиста битан погрешан утисак о свету

МЕРА

давно смо нашли очекивања
суптилно довођење идеје до пуцања
ипак пар минута се стајало у месту
и чекао се знак из обичног сујеверја
иако је сат касније деловало
као одавање почести
па опет имали смо испред
још увек недовршену књигу
коју ће на крају спалити луталица
да би огрејао прсте
и ту смо положили веру
живот се може продужити у недоглед
само треба напунити кофер
правим малим стварима
зато смо изучили бонсаи витраж оригами...
и могло се тако живети заиста дуго
само да глава није тежила из дана у дан

признајем
све смо добро урадили
само нисмо имали меру

НА ЖИЦИ

у селу одакле је отац
тоалети су били вањски
са рђавом жицом за папир
када сам први пут ушао
затекао сам Емили Бронте
коју је деда покушао обесити
било је непријатно
бити са дамом унутра
зато сам је узео у руке
и изнео напоље

сутрадан
показали су ми пун кофер
осуђених писаца
спремних за вешање

и то су биле прве особе
које сам икада ослободио

ЧИТАЊЕ НА СЕЛУ

у топлој соби
са земљаним подом
читао сам
школске лектире наглас

док је месила
бака би кришом заплакала
и пустила сузу у тесто
јер за њу је свака прича
била истинит засебан живот

након сваког читања
хлеб је бивао заиста благ

ИЗМЕЋУ

између
је плач из мајчине утробе
који не заборављам

између
је реч која се препознала –
празноверне плишане меде
на полицама за купљену срећу

између
је скамењени букет –
архаична белешка
о мирису

између
престанеш да мислиш

и сасвим умреш

зид је ваздух

између
су изгубљене ствари

између

САСВИМ ОБИЧНИ
РАЗГОВОРИ

РАЗГОВОР СА ОЦЕМ

човек просипа мир
у рефлексiji дечије среће
колико год дете било старо
отац је отац
пришивен и закрпљен на твоје челу

ових дана отац испашта туђе грехе
које нисмо препознали
и ћути како бих га чуо
у том разговетном бистрилу и стрепњи
гледа ка кућној библиотеци
све више сумња
 и знање прошаптано из коже
 води нас у обилазак армагедону
све је заборављено у речима других
чак и пре него да је речено
у овом дану не видим светлост
која нам може помоћи -
каже ми

под сијалицом водим разговоре са писцима
облачим његов капут
узимам његов свет
зашто ми никад не прича о томе

прихватам своје стричеве више од туђине
и туђе ми је постало ближе
отац се не љути
његовог деду су прецртали из његовог стабла
његово име променили
и очи су му од тада прозирније
 треба наћи љубав
 у навици препричавања
 треба бол припитомити
 да лута без уједа

треба омирисати супротност
треба остарити
и бити лепши од младости
треба кошницу прехранити зими
слатким кристалима
и тако чекати јутра

уз добра и блага дела
могу спасити тај свет
сувишних брига

РАЗГОВОР СА МАЈКОМ

нема те истине
која није оболела од сувишних брига
али дани могу бити умиљати
ако их храниш
нема кварта за отуђеност и самоћу
мораш пригрлити своју немоћ
када имаш рањена стопала дођи
 имам за тебе пут
 имам довољно тихе речи
 да изнова родим твој свет

ако си сам
ниси човек
онај који из лишћа узима срећу
за ове луде и добре дане
мора преживети
 твоје ноћи
 ти отуђени светови у књигама
 носиће језик
 који смо морали читати

колико имаш деце
у овом испражњеном свету
где ти је жена
лепша и нежнија од светлости
пре него што затвориш књигу
избриши понешто

да... мислио сам
то мора бити
сасвим близу

РАЗГОВОР СА СЕСТРОМ

све је морало бити
 игла на компасу
 остане закочена
 небо замућено
 магла напољу
твој пут те бира и гази

дане које смо провели у читању
рекли су ми да је требало боље искористити
да... то је о оном времену
које смо скрајнули са ума
да би нам одговори увек били при руци

ништа... понављам то је морало тако
прођеш пола света
људи су свуда од крви
оштре ствари већ у говору изазивају бол
кајање не тражи опрост већ брисање кривице
зато треба пронаћи наду
она је увек у ономе што ипак помало волимо
и то нас враћа

данас деца не читају
сиромашне маште преузимају свет
тако за њега има наде
 у дневнику петице
 писца нико не треба разумети

родитељи деци срећу једу
њихове успехе глођу на трпези са пријтељима
мајушност расте из великих потреба
и открива те недореченог

мој дан ипак
одвлачи успаванке
све је у трку
неухватљивост расте

РАЗГОВОР СА М.

дозволиш да те сретнем
твоја наквашена молитва
нема какофонију
 када у писању
 прескочиш тренутак
 стариш
и моја несталност узима све оно
што се могло десити

ови дани поезијом осиромашени
сањају жену која ме у хаљини среће
и прича о цвету са пажњом
коју не могу да поднесем
 све године самоће
 бираш сам
 када си се окретао
 нешто је падало пред тобом
 и нестајало у твојем стопалу

нико није исти у нашем граду
та парадигма да знамо све о свакоме
гаси се када се загледам
довољно да заустави сва кретања
 сусретања прекидају небитност
 и живот пун очекивања
 порађа иронију
 заборављеног неба

та дешавања
која приписујемо неком другом животу
немају своја оправдања
треба се враћати што чешће Селинџеру
и његовом Ловцу у жити
мораш ишчитати све значајне писце попут
Достојевског Селина Борхеса Буковског Сарамана...

у тој разумљивости постајеш
искрен према себи

ако је рајсфершлус
на хаљини откопчан
треба тражити
по леђима записе
твоји покрети говоре о теби
само фиксација
не може спознати мисли

оног часа када смо инсинуирали
престали смо да знамо све што смо открили
комшијско дете је плакало
и само сам га ја могао чути
довољно јасно да ми каже шта осећаш
потреба реципроцитета
незаконита валута
неписменост у најави

оно што напишем увек се деси

незавршени светови
паметна надоградња
бира твој крај
по твојим страховима

РАЗГОВОР СА А.

ако заборавиш време
колико година онда имаш
 у ушима музику прихваташ
 само на одређеном месту
глас који се чека
на крају те увек убије

нема ничег новог за тебе
ротираш по закону сладуњавог
и тако ствараш још више живота
та фикција да постојиш још негде
окреће те против мене

нешто је болно у *Дивано бару*
мноштво старинских сатова
са различитим бројевима и казаљкама
имају бестежинско стање
 соба је празна
 (конобар не треба да постоји)
 мртва природа
 и откоси
 увелог цвећа
 тешка испарења
 за лагодан живот
 враћају аксиомним темама
таква спознаја не даје превише наде

мислиш ли понекад о Поу
његов мрачни свет
није оставио тајне
 свако губи жену
 и облачи је изнова
 по мери претходне
 у овом свету нема недужних
 у тачки замагљивања
 постајемо непотпуни и огорчени

када откријеш сан
временом се угаси
попут мале свеће у цркви
коју си упалио због њега

видиш
очи се окрећу
круг пуца
неправилност води

РАЗГОВОР СПРАМ СУТРА

престанеш да мислиш
и заборавиш да осећаш
или научиш
да папир поделиш хоризонтално
и лево пишеш *добро* а десно *лоше*
онда се линије на папиру саме слажу
као у померању домина
једначина престане да важи
и тада ми сасвим нестанеш

у несавршеном дану
не можеш променити исказ
а да ти се неко злобно не осмехне са стране
нико не тражи твоју пуну бригу и пажњу
тада постајеш бодља
чак и у благом тренутку
 лажни
 осмех
 додир
 нескретљив поглед
све задовољава себична потреба
за властитим убеђењем
да... онда смо функционална јединка
митолошко биће са две главе
тако се чита твој *днк*
листају хромозоми
откривају страхови за потомство

искључити...
сасвим искључити хард диск
вентилатор ван снаге
тишина одмара

РАЗГОВОР КОЈИ СМО ТРЕБАЛИ ПРЕСКОЧИТИ

све је могло
јер неуспех увек тражи правдање
та потреба за умивањем
датира пре Пилата
и човеку није ништа лакше сада
сет за скидање шминке
ново лице на јастуку
неизоставна потреба
за омекшивачем
има ту више од лаванде
за коначан сан

шта је успех на крају
она замишљена линија
коју смо намеравали прећи
и тек видети шта је тамо
пут у непознато
игра процената
неурачунати фактор среће

ако се стално крећеш
хоћеш ли срећу препознати
пре више година
једна је старица говорила
на крају увек заволиш
па ипак
прихватање није ништа
до самоубеђење
твоји дани
траже од тебе
твоју бригу за њих

зашто имаш увек
понешто о свакоме

то одвраћање пажње са себе
делује попут пијанства
тренутак
блаженог заорава

ја знам
неискрени светови
и даље су светови
али да ли су и дом

супротности јачају
магнетно пражњење
математика губи

РАЗГОВОР СА ТАТЈАНОМ

твој глас је стално другачији
имаш ли близанца
који ствара мој немир

када разноликост у твојим очима расте
оставља ми по телу посетиоце

тако много очију
ипак могу створити самоћу
стари су знали од камена
изградити кућу
довољну за њихов свет
одмах чим одрастеш

знам
то досадно планирање свега
стишава туђе гласове
само када плач деце ојача

РАЗГОВОР ПОСЛЕ ПОСЛА

у последње време пропуштам добре теме
као сваки изгубљени рођендан који касније погоди
пронађен у измишљеном датуму неповратно
потребна је лаж да би изнова осмислила наш живот
то је једна од сјајних ствари која се деси човеку
тада је најбоље попиту пиће без изговора

знаш... неки људи још увек раде
када видиш
да превише безразложно
верују у себе
омрзнеш погажену захвалност
и истога трена престану да ти значе

зато када се будиш ноћу а да не осећаш разлог
само диши

тај мали експеримент који скриваш од других
мора што пре пропасти због веселе песме
која увек говори само о својој срећи
онда да би се понекад чули
у паузама за строфу текст нам није потребан

када дете сретне првог уметника
помисли колико је њему лако и лепо
такве заблуде осликавају се сваких пет до десет година
човек изнова говори

како је све до тог тренутка био наиван
они што су тражили срећу у сваком новом дану
нису хтели планирати време
и тако су продужили себи крај
понекад они личе на савремене песнике
и писце кратких прича
брзо завршавају текст и не стављају тачке
оне се увек подразумевају и увек долазе саме
то онда може описати
твој испрекидани сан

непрекидно померање очију
испод капака
циљно трагање за променом ритма
која увек сама дође

има дана када те сви забораве
по закону реципроцитета
тога се не сећаш и привлаче те
они Роршахови цртежи
који би иначе требало да опишу
оно што сам ниси знао о себи
понекад је неопходан добар пријатељ
макар га изнајмио на сат
да би ухватио тренутак
када се људи не разликују превише од мачака
епицентар је увек ту
зато нема стварног напретка у друштву
јер свако мисли да од стопала долази топлота
за здрав живот

све што си икада хтео
дошло је до тебе
и ипак делује нереално
ако ниси посумњао у своје речи
нисси човек

наше теме састављене су
од обичних ствари које сусрећемо
и та обичност уобличава нас у оно што јесмо
иако треба тежити савршенству
само зато што тако постајемо бољи
не смемо заборавити
да све што је приближно томе појела је сумња
човек се сећа лепих дана пре
него да ужива у садашњем
по урођеној навици
одлаже радовање

за нека даља времена
и тако изнова
продужава себи живот

у градовима требало би писати
о стварном стању у друштву
они што гледају туђим очима
никада не виде мрак
та напредна хирургија
има своје оправдање у имагинарној класи
потреба за припадношћу је човеку урођена
чак и када све нестаје и гаси се
када човек остане у равномерном тону
престаје да живи
све што је икада вредело отишло је даље
и препустило нас нашој лудој нарави

у селима све остаје на народном предању
тако они штите себе од пропадања
ваш подругљив осмех
не разуме њихов опстанак
чуваркуће низ црвених паприка и белог лука
бојажљиве приче о чудним силама ноћу
неколико места која треба заобићи
неколико жена из села
којих се треба прибојавати
хришћанство које никада није
у потпуности преовладало
има свог изасланика
којег с времена на време опсују
броје му имовину и нерадне године

у природи ван људског домета
све има светлије боје
једино те громови опомињу
да си још увек мали
о животињама знаш толико

да би већ сада могао бити Могли
и настанити се близу реке
када не би знао да тако нестаје природа
и онда заиста и не треба мрак
да растерујеш сном

АКО СИ САМ
НИСИ ИСТИ

КРОЗ СТАКЛО

када си престао да будеш ту
у твој живот су ушле фотографије
из свакодневног окружења
знао си да се можеш вратити
када се ожениш
човек једино тада престаје са фарсом
стари кажу да си безначајан
док луташ сам
лутање у друштву је подношљивије
ипак оне које си тражио
имале су мобилни телефон у руци
чак и док су се сликале
напућене усне
избачене груди
значење тог мираза
ниси могао наћи у мудрим књигама
особе се деле на хиљаде улица
вредност тог булевара је у осмеху
који ниси могао поднети
мада
када се довољно дубоко загледаш
знаш да једино тако и можеш умрети

БАЛАНС

данас си се смејала
и то је сасвим добро
али несхватање у твом погледу
је она бела стрелица на знаку
где само виђаш леђа људима
то је кретање без повратка
то су беле собе оивичене белим линијама
ко би помислио да бело може плашити
ко би помислио да ме ти можеш плашити
таква
заљубљена у тешку уметност

зато сада пишем једноставније песме
и разумем младе песнике "београдског круга"
који говоре "метафору је немогуће написати"
неки иду даље и траже забрану за
Миљковића Антића Попу...
и све савремене старије песнике
то не мора бити лоше
ако већ траже антологијски песници
на крају и ја бих те заштитио тешког ока
које разбија сумњу
јер данас не треба сумњати
данас треба беспоговорно веровати
како би био добродошао у све сфере друштва
како би туђин једино себи остао
да када залуташ у мрачној соби
не будеш сам

јуче си плакала...
дала си ми кључ
за који ниси била сигурна шта отвара
и тражила да га чувам
*тај кључ има своју сврху
иначе не би постојао*

тихо си себи рекла
а онда заћутала
и тако сачекала нови дан

данас си се смејала кључу
који чувам око врата
рекла си ми
док постоји кључ
мораш се стално враћати назад
знам
то и није неки успех
ако изузмемо твој осмех
а онда си узела антологију
младих песника Србије
и запалила ватру
како би нам скувала чај

О ПРОЛАЗНОСТИ И НЕПРОЛАЗНОСТИ

тек толико памтим звуке хода
да кад те сретнем изнова не будем
у случајном телефонском разговору недоступан
за откуцаје дуге успорене умирујуће
по оној коцки дуж Стефана Првовенчаног
коју су извадили помодари
и ставили јој асфалт
како би се врева лакше сливала
низ доњи део града
у фискалној еротичи
таблоидних снимака сечења врпце
и узнемирујућег сазнања
да је та иста коцка завршила у Паризу
заједно са твојом потпетицом
када ме случајно ниси угледала
и то рекла својој пријатељици
па добро је
ти си одувек била великим градовима намењена
док сам ја писао песме пуне конфузности
које су ми отимали другови
да би лакше освајали девојке
те захваљујем Богу данас често
што су и они песници
а ја неки стриц или кум
ал још неостварени отац

зато сам спознао Кјеркегора
и љутио се на Камиа због издајства
јер пролазно је само оно
што никада није ни постојало
а ти ниси треперила тако чулно
када си размазану шминку
скидала са екрана
док си се само у њему огледала

јер коцка има оштре рубове
и подједнако је гласна и ка небу и ка земљи
а ја сам због ње заволео
сиве капуте патике ципеле панталоне блузе
и једноличан орман за обичне посматраче
пун је шарених играчака у мојим очима

зато понекад навратим
до туристичке агенције
разгледам аранжмане за Париз
и свађам се са власницима
како ме не занимају
ни Лувр ни Ајфелова кула
ни Тријумфална капија
а онда се окренем и вратим себи
знам
очи су криве што лажно посматрају свет
у дубини сваког погрешног корака
по један наш гроб лежи

ЧАСОВИ ФИЛОЗОФИЈЕ

нисам ти причао о свету на начин
како су нас учили о њему
ни онако како га виде очима остали
све временом изгуби смисао
јер туђа лаж је неодржива за виши ниво сазнања
чак и када бисмо све то назвали истином
како објаснити појам аксиомне суштине

сећаш се свог одушевљења
када сам те упознао са првом умном особом¹
рекла си ми прастари свет није изумро
а видиш ја сам морао да приметим већину
која је заборавила Езопа
у овом брзом и лудом времену
заборавила Нови завет
а цитатима се користи
за утемељивање својих умних књига

рекао сам ти све се простира
на онолика пространства
колико изаберемо сами
пут од тебе до мене није исте дужине
као пут од мене до тебе
то нико од нас неће измерити никада
са сигурношћу

тако мој град има мање светлости од твог
иако живимо у истом граду
нема то везе са мојом периферијом
и твојим центром
можда више са бројем ноћних излазака

¹ Познате особе које пишу бајковите ствари

свакодневни карневал маски
опстаје вековима
ти то не схваташ
али и о томе ћу ти некада причати

знаш оног дана
када је фирма твоје мајке отишла у стечај
причала си како ће сада у твојој кући бити
дупло мање бољег
хтео сам ти рећи да вредност свега је измишљена
и посматрајући сузу на твом образу
био сам сигуран
тежину није могуће одредити
али сам ипак само дуго ћутао крај тебе
као нешто прикладно
и нешто што се подразумева

НЕРАЗУМЉИВА ДЕЦЕНИЈА

слика 18-огодишњакиње
безобзирно подигнута до плафона
није личила на њу
тих десет година
које су стајале између ње
покушао сам обрисати
крпом за прашину
оно што није успело
пропело се изнад нас и рекло ми -
никада нисам видео лепши лик
тог дана поздравио сам се
са 28-огодишњакињом
и отишао у куповину
фотоапарата

ОНАКО

виђам те у брзом мимоилажењу
дели нас ветар
деле нас улични продавци честитки
деле нас закони које смо усадили засебно
као тачка која увек добија на важности
не гледамо се
очи су слабе на превише нежности
(и јуче су ми изнова повећали диоптрију
за неких 0,25)
виђам те и лепим у исечцима
још си иста и млада
понекад у хип-хоп фазону
понекад дамски дотерана
иза лепо усклађеног
ипак је бол
ето... и ја да сам паметнији застао бих
овако
свако наставља својим путем страдања
то је након свега једино извесно
и једино што охрабрује

ДАН ПРЕ

када ти кажем да сам те заменио
мораш веровати
ту где сам ти последње речи упутио
била је недовољна висина да се свет разоткрије
човек се временом удаљи од себе
и сазна да просечност је облик доброте и поштења
зато она
не води на врх

ако сам те и заменио
то је само начин да се преживи
наше речи немају иста значења
опростио сам ти све оно што сам сам створио
како бих повећао свој терет
по сећањима

по лицу те некад измаглица скрива
отуђеност има свој данак
и опомиње те да се мораш умити
оним ситним реченицама својих родитеља
које нису имале значења
а опет када уђем у огледало
окренем се
и видим

живот има очи довољно избраздане
и остављају те непотпуног
и сасвим незаменљивог
то ипак мораш знати

НА РАСКРСНИЦИ

када сам пролазио раскрсницу
на путу за наш нови град
нисам стао
то је прихватање светова
прихватање реалности
наше жеље не могу то да врате
ти си се окретала – ја нисам
ти си пустила сузу
и оставила је
јер неко увек ожедни

када сам пролазио раскрсницу
само сам застао
ти си се окретала - ја нисам
у твој свету неки су песници били живи
рекао сам ти да их не читаш
туга је безвредна
са њом се не тргује
ти си пустила сузу
и оставила је
за случај да ожедним

НЕСТАЛА ФОТОГРАФИЈА

у хотелу Конзерваториум у Амстердаму
нестала ти је фотографија коју увек носиш са собом
знала си чим си закорачила улицом Ван Баерлестрат
окренула си се и казала
мој рам је пуст зар не видиш
и очи су ти изненада постале празне
учинио сам оно што човек једино може
и уписао у хотелску књигу горак утисак

у хотелу Конзерваториум у Амстердаму
знала си да ће ти нестати фотографија
чим будеш ушла споредном улицом Паулус Потерстрат
и оног тренутка када си се окренула и рекла
мој рам је пуст зар не видиш
у очима су ми заплывиле мртве рибе
а ти си горко након тога плакала

ПОГЛЕД ИЗ ДВЕ СОБЕ

на твојм каучу за опуштање
видео сам цртеже
у којима се могло заувек остати
затим су уследила неколика питања
на која сам дао негативан одговор
у тоталној негацији свега
учинио сам да не постојиш

на мом каучу за опуштање
видела си цртеже који немају значења
након придобијања наклоности
питања су из мене текла стереотипно
твоје не је уливало наду
онда си рекла да тобом влада хаос
а да ја уопште и не постојим

тако си непостојећем облику
уредила стварање

НОЋНА ВОЖЊА

мој ауто нема више онај мирис
(ocean fresh)
који си некада волела
иако се са непознатим човеком не улази у ауто
говорила си да те шум таласа дезоријентише
и да те је могао одвести и на много гора места
попут оштрих хриди за мека стопала
па није
и у тако обичном удисају личиш на месечара
који се свега сећа

ноћас ћутимо док поред нас говоре места
по обичају прекрстим се
док пролазимо цркву св. Петра и Павла у Бујановцу
учиниш исто након мене
осећамо да треба тишину ућутати
када свака реч не би била погрешна
дан претходно испричали смо се
као никад до тад
па разумљиво је што ти се иде кући
иако тешко је тако спознати те

по путу гужва
километарске колоне из супротног смера
носе мирис соли и ужареног песка
њихова светла повећавају напетост у грлу

још пар миља до твојих родитеља
размишљам колико је паметно пољубити те
са твог језика речи тешко звоне

пред твојом капијом те ипак чврсто загрлим
на пола пута назад назовеш ме телефоном
да заћутиш
а напољу је и даље мрак

ВЕТАР СА ЈЕЗИКА

ако дођеш ко туђинац
махни руком у час мирног пролаза
да знам како стварност је блискија
ту због разузданих ветрова са наших језика
имена градова су прекрила своја значења
да кружењем сустигнемо речи своје
које нису изречене

ако дођеш и подигнеш оклоп
показаћу ти очи
у којима још увек можеш видети филмове
у неповрат премотаване
и оног продавца кестена
над чијим смо жаром руке грејали
зачуђеним погледом говорећи
млада крв данашњице је тако хладна
и још понешто
и веселог малог циганина
који је тражио пар динара више него другима
жена ти је тако срећна мора да је трудна
док си ме стезала шаком
звезде су падале у твојим очима

ако дођеш и чујеш од других
да често обилазим наша места
као злочинац који изнова проживљава свој усуд
лажу те
ја никада нисам био тамо одистински
саплео сам се давно при првом сусрету са тобом
тако знам
мали циганин је залуд добио
пар динара више

ОД 12 ДО 3

заборавиш тежину буђења
дођеш у неприкладне сате
и понашаш се сасвим обично
на свакој половини реченица
стављаш три тачке немонтираног осмеха
често ми намигнеш неприметно
(несигурност је мера до првог пољубца)
а онда док се најмање надам
причаш ми како ти недостајем мање
него што се уопште може
на сва надолазећа питања
одговараш питањима
прстима ми прођеш косу
пољубиш у чело попут малог детета
и опет намигнеш и кажеш
време је за спавање
па раздрагано се окренеш
и одеш

МОНСУН КОЈИ НЕ СТАЈЕ

позовеш када киша удара у прозоре
кажеш *време је за спавање*
испричаш недовршену успаванку
и завршиш придевима од којих ме језа обузме
онда похитам јер волим пусте улице
мирис свежине у ваздуху
или несметан поглед ка архитектури
у којој се може пиљити
на пола пута знам да си мој делник
зато понекад развучем кишобран
или опсујем несмотреног таксисту у Призренској
успут ме подсетиш поруком
да једва трепавицама додирујеш обрве
па ветар зазвижди
и већ сам ти на прагу
улазим
можемо да заспимо

КОРАЧАЊЕ КОРЧОМ

нисам ли ти рекао да све пролази
размишљање о томе како време бледи
помаже да се већ сада боље осетиш
само не стискај усне толико
требаће у неком другом времену
показати сву сладуњавост заборава

само дим остаје међу нама
можда је о томе размишљао Јоргос Сеферис
давне '37. године
док је корачао степеништем Корче
а ипак видиш он је заборавио да заборави
то и није тако битно теби
колико је мени битна слика
о Антигониним грудима
које су ноћас тако сличне твојим
и зато се не бојим за тебе

јер све пролази
и људи
и конобари
и небо
и твој осмех
пролази
улицом
понеки пас
понеки човек
опкружи
и врати се назад
то искушење
из њега вреба

иако сада већ твоја деца ми машу
па нисам ли ти рекао онда
да ипак све пролази

ЗАШТО ГОВОРИШ НОЋАС

о чему причаш ноћас
да те нису сустигле речи
ми бисмо сада само ћутали
и тако постали подмлађени за нови дан

зашто ми говориш о онима који су отишли
као и Шимборска и ја се не сећам њиховог лика
али за разлику од ње знам да је добро
јер само лоше људе бацамо у заборав

зашто ми ноћас говориш о мраку
помери драперије и угледај једначину
колико је црнила потребно човеку да би заспао
о не нећу писати
али када ме већ вучеш за језик
изгубљена генерација писаца
да је овде и још жива
не би се никада нашла по нашем дану

зашто само не заћутиш
и заспиш над небом Венеције
а ја ћу се већ снаћи у нетакнутом Хувсгулу

АУТОПОРТРЕТ ПЕСМЕ

Ако би требало да одредимо константе песничког света који долази до речи у књизи Ненада Трајковића *Ветар са језика*, онда би то највероватније било, са једне стране, настојање да се језички изрази сложен и вишеслојан доживљај стварности, и са друге, свест о стварности песме као засебног слоја. Код Трајковића песма мора да обухвати најмање два вида стварног: онај који припада „спољашњем“ и онај који припада „унутрашњем“. Уобичајена лирска ситуација, помислио би неко верујући да се „унутрашње“ односи на психички домен субјективности, традиционалну, овешталу *душу*. У ствари, место душе у овој књизи припада самој *песми*. Песма укључује и сагледава себе саму. Трајковић је рефлексивни песник, а његова поезија портретише себе саму.

То је најочљивије у средишњом циклусу благо иронизованог наслова „Сасвим обични разговори“. Ти нимало обични разговори у ствари су солилоквији, преиспитивања себе (и песме!) у којима однос према другоме, дијалошком саговорику, служи да акумулира емоцију. Најчешће Трајковић сугерише стварносни оквир разговора и размену смисла између актера, али највреднији исход песме је говор о песми самој. Наизглед неутралним тоном тај говор осликава како компликоване валере комуникационе ситуације, тако и своје изгледе да изађе на крај са њима. Трајковићева песма није пуки медијум саопштавања, већ његов субјекат.

Већ уводна песма „Шетња градом“ демонстрира сложеност управо скицираног песничког поступка. У њој се изражавају два вида искуства – свакодневно и књижевно – која се преклапају и прожимају. Лепа песма „Кућа у сну“ додаје томе искуство ониричких области. Она саму себе одређује као „прелазак преко границе“, дакле, искорак у међупростор у којем може да сачува своју аутономију. Штавише, захваљујући свом самосталном домену, она може да издаје налоге свакодневици, да „тражи мир“.

Књига *Ветар са језика* се не исцрпљује у рефлексивном начину говора. Повремене искорак Трајковић распоређује по тексту (нпр. фини хумор песме „На жици“, или измењена фактура песме „Између“), а интензивније трага за њима у завршном циклусу књиге. Овде ионако сложеној ситуацији песме додаје димензију емотивних односа. У сваком случају, као резултат се стичу песме које само условно смемо да схватимо као вид љубавне поезије. Трајковић вешто исказује нестабилност позиција у оној размени енергија коју називамо љубављу; карактеристичне у том погледу су песме „На раскрсници“, „Поглед из две собе“, или насловна „Ветар са језика“. При свему томе он се не одриче императивног чиниоца своје поетике: пустити песму да дође до речи, пустити је да говори о себи.

проф. др. Саша Радојчић

О ПЕСНИКУ

НЕНАД ТРАЈКОВИЋ је песник, есејиста и књижевни критичар. Рођен је 1982. године у свештеничкој породици у Пироту. Завршио гимназију у Прешеву. Дипломирао је на Правном факултету у Крагујевцу.

Објавио две збирке песама: *Трагови* 2008. и *Водим те у музеј* 2011.

Превођен на енглески, немачи, француски, пољски, македонски и бугарски језик.

Објављивао у бројним књижевним часописима: *Златној греди, Градини, Књижевним новинама, Корацима, Багдали, Бдењу, Пољима, Трагу, Истоку, Сенту, Савременику, Стремљењима, Литерарном отиску, Ријечи, Поему (Британија)...*

Заступљен у више зборника савремене поезије.

Добитник интернационалне књижевне награде издавачке куће „Мелник“ за најбољу песму *Хлеб за просјака*, на XIV сусрету писаца у Мелнику у Бугарској 2013. године.

Један је од оснивача и уредника интернационалне књижевне манифестације *Писанија* у Врању, где и живи.

САДРЖАЈ

ТАЧКЕ ОСМЕХА	5
ШЕТЊА ГРАДОМ.....	7
ХАОС У НАСТАЈАЊУ	9
КУЛТУРНИ КАЗАМАТ	13
ДАН И НОЋ	15
КУЋА У СЛУ	17
ДА СЕ ЗНА	19
ТОЛИКО МИ БРИНЕМО О ПРИЈАТЕЉИМА.....	20
ДЕО СПОЗНАЈЕ.....	21
НЕГДЕ... ИЗМЕЂУ '39. И '45.....	22
РАЗМИШЉАЊА У ПАУЗАМА.....	23
МЕРА.....	24
НА ЖИЦИ.....	25
ЧИТАЊЕ НА СЕЛУ	26
ИЗМЕЂУ	27
САСВИМ ОБИЧНИ РАЗГОВОРИ.....	29
РАЗГОВОР СА ОЦЕМ	31
РАЗГОВОР СА МАЈКОМ	33
РАЗГОВОР СА СЕСТРОМ	34
РАЗГОВОР СА М.....	35
РАЗГОВОР СА А.....	37
РАЗГОВОР СПРАМ СУТРА	39
РАЗГОВОР КОЈИ СМО ТРЕБАЛИ ПРЕСКОЧИТИ	40
РАЗГОВОР СА ТАТЈАНОМ.....	42
РАЗГОВОР ПОСЛЕ ПОСЛА.....	43
АКО СИ САМ НИСИ ИСТИ.....	47
КРОЗ СТАКЛО.....	49
БАЛАНС	50
О ПРОЛАЗНОСТИ И НЕПРОЛАЗНОСТИ.....	52
ЧАСОВИ ФИЛОЗОФИЈЕ.....	54
НЕРАЗУМЉИВА ДЕЦЕНИЈА	56
ОНАКО	57
ДАН ПРЕ	58

НА РАСКРСНИЦИ.....	59
НЕСТАЛА ФОТОГРАФИЈА.....	60
ПОГЛЕД ИЗ ДВЕ СОБЕ.....	61
НОЋНА ВОЖЊА	62
ВЕТАР СА ЈЕЗИКА	63
ОД 12 ДО 3.....	64
МОНСУН КОЈИ НЕ СТАЈЕ.....	65
КОРАЧАЊЕ КОРЧОМ	66
ЗАШТО ГОВОРИШ НОЋАС	67
АУТОПОРТРЕТ ПЕСМЕ	68
О ПЕСНИКУ.....	69

Ненад Трајковић
ВЕТАР СА ЈЕЗИКА

Едиција
ИСТОК

Библиотека ПОЕЗИЈА
Књига трећа

Уредници
Срба Игњатовић
Обрен Ристић

Издавач
УМЕТНИЧКА АКАДЕМИЈА ИСТОК КЊАЖЕВАЦ

Поговор
Саша Радојчић

Дизајн
Јована Банић

Компјутерска обрада и штампа
ГАЛАКСИЈАНИС ЛУКОВО

На корици
слика

Тираж
300

Књажевац
2016

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-1

ТРАЈКОВИЋ, Ненад, 1982-

Ветар са језика / Ненад Трајковић ; [поговор Саша Радојчић]. -
Књажевац : Уметничка академија Исток, 2016 (Луково :
Галаксијанис). - 69 стр. ; 23 см.- (Едиција Исток. Библиотека
Поезија ; књ. 3)

Тираж 300. - Аутопортрет песме: стр. 68. - О песнику: стр. 69.

ISBN 978-86-89981-03-2

COBISS.SR-ID 224632332